

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTISKĀS STRĀDNIĒKU PARTIJAS (LSDSP)

ĪSĀ PROGRAMMA

Preambula

Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas (LSDSP) mērķis ir izveidot uz demokrātijas ideāliem balstītu sabiedrību, kas katram cilvēkam sniedz *brīvību, vienlīdzīgas iespējas un solidaritāti*. Sociāldemokrāti ir pārliecināti, ka 21. gs. iespēju un izaicinājumu apstākļos vienīgi mūsdienīga, laika garam atbilstoša sociāldemokrātija spēj pienācīgi reaģēt uz notiekošo politikā. Vienlaikus LSDSP paliek uzticīga Eiropā vispārpieņemtām cilvēktiesībām, baznīcas un valsts nošķirtībai, politiskajai vienlīdzībai, indivīda brīvībai un cieņai, sociālajam taisnīgumam un solidaritātei.

Katram cilvēkam jājūtas brīvam, lai izmantotu iespēju attīstīt savu individualitāti, rīkoties ar personīgo dzīvi un ietekmēt sabiedrību, kurā tas dzīvo. Ar to sociāldemokrāti saprot gan brīvību no ārējas piespiešanas, trūkuma, nerēķināšanās un bailēm par nākotni, gan brīvību piedalīties lēmumu pieņemšanā, personīgās attīstības brīvību, iespēju pārvaldīt savu dzīvi un izvēlēties nākotni. Brīvība attiecas uz visu, kas nekaitē citiem cilvēkiem, videi un sabiedrībai.

Visiem cilvēkiem, neskatoties uz atšķirīgiem priekšnosacījumiem, jābūt vienlīdzīgām iespējām veidot savu dzīvi un ietekmēt sabiedrību. Vienlīdzīgas iespējas paredz tiesības izvēlēties atšķirīgus attīstības ceļus, neradot sabiedrības noslāņošanās. Ja pastāv barjeras un ierobežojumi, kas neļauj cilvēkiem izmantot viņu prasmes un talantus, visvairāk zaudē sabiedrība, jo pilnībā netiek izmantotas tās iespējas.

Brīvība un vienlīdzīgas iespējas attiecas kā uz individuālām tiesībām, tā arī uz kolektīviem lēmumiem kopējā labuma radīšanai. Tā panākšanas nosacījums ir solidaritāte – kopība, kas rodas no izpratnes, ka visi cilvēki ir savstarpēji atkarīgi. Veiksmīgāka sabiedrība ir tā, kuru veido kopīgiem spēkiem, savstarpējas uzmanības un cieņas gaisotnē.

Sociāldemokrāti tiecas izveidot Latviju par ekonomiski plaukstošu, tehnoloģiski attīstītu un garīgi bagātu valsti, kas katram spēj sniegt taisnīgumu un godīgumu. Pilnvērtīgu ekonomisko attīstību var veicināt kā veselīga konkurence, tā arī veiksmīga sadarbība starp valsts pārvaldes institūcijām, uzņēmējiem un zinātni. Ikvienam ir tiesības vairot savu labklājību un iegūt īpašumu, bet jebkurā konfliktā sabiedrības intereses ir svarīgākas. Iestājoties par šiem ideāliem, LSDSP savā darbībā atbalsta progresu, atvērtību un atbildību.

LSDSP ir partija darba ņēmējiem, kuru vienīgā politiskā mājvieta ir sociāldemokrātija. Sociāldemokrāti iestājas par vienlīdzīgām tiesībām uz izglītību, darbu, medicīnisko aprūpi, pajumti, sociālo palīdzību, kultūru un atpūtu, kā arī tehnoloģijām un informāciju, neatkarīgi no indivīda sociālās izcelsmes un piederības. Sociāldemokrātija aizstāv Eiropas nacionālo valstu kultūru un valodu dažādību kā starpvalstu attiecībās, tā arī iekšpolitikā.

LSDSP vēsture

Pašreizējā LSDSP izveidojās 1999. gada 29. maija kongresā, apvienojoties trim kreisi centriskām partijām – LSDSP, Latgales Demokrātiskajai partijai (LDP) un LSDP (ar kuru 1997. gadā apvienojās partija „Taisnīgums”).

Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partijas (LSDSP) aizsākumi meklējami tālajā 1893. gadā, kad Rainis ar divām nelielām ceļasomām nelegāli ievada Latvijā vācu sociāldemokrātu literatūru. Vēlāk Rainis nereti ar lepnumu atgādināja, ka viņš stāvējis pie LSDSP šūpuļa.

LSDSP kā politiska partija izveidojās 1904. gadā ar Latviešu sociāldemokrātiskās strādnieku partijas nosaukumu. Par savu uzdevumu LSDSP uzskatīja strādnieku, laukstrādnieku un inteliģences tiesību un interešu aizstāvību, cara varas gāšanu Krievijā un demokrātiskas valdības izveidošanu. LSDSP bija revolucionāra partija, jo cariskās Krievijas apstākļos tikai tādā ceļā varēja radikāli izmainīt latviešu tautas stāvokli.

1905. gada revolūcija nebija tikai strādnieku, bet gan visas tautas sacelšanās pret krievu cara patvaldības valstsvīru un ierēdņu patvaļu, pret vācu muižnieku un birģeru kārtu privilēģijām, pret latviešu valodas aizliegumu skolās un valsts iestādēs. LSDSP bija šīs politiskās cīņas līderis.

Tieši 1905. gadā sociāldemokrāti izvirzīja prasību: "Latvijai - Satversmi!". Arī sievietes togad piedalījās visās vēlēšanās līdztiesīgi ar vīriešiem, un Latvija kļuva par pirmo zemi Eiropā, kurā sievietes ieguva vēlēšanu tiesības un arī pašas tika ievēlētas par tautas pārstāvēm. Taču bija lieli cilvēku zaudējumi; no represijās cietušajiem vairāk nekā puse bija LSDSP biedri. 1905. gadā krita apmēram divkārt vairāk Latvijas patriotu nekā 1918. - 1920. gada brīvības karā.

1907. gadā Štutgartes kongresā LSDSP tika uzņemta Sociālistiskajā internacionālē un no tā brīža nepārtraukti ir tās dalīborganizācija.

LSDSP kopā ar citām demokrātiskajām partijām dibināja Latvijas Tautas padomi un 1918. gada 18. novembrī proklamēja Latvijas valsti.

Ulmaņa apvērsuma laikā sociāldemokrātijas vadītājus, deputātus, arodbiedrības aktīvistus apcietināja, LSDSP biedrus atlaida no valsts un pašvaldību dienesta, tikai represijās vien cieta 315 skolotāji-sociāldemokrāti.

1940. gada 17. jūnijā Ulmaņa valdība Latvijā ielaida padomju okupācijas karaspēku. Jaunajos apstākļos LSDSP tāpat neieguva nekādu rīcības brīvību.

LSDSP bija vienīgā vēsturiskā 18. novembra Latvijas Republikas partija, kura nepārtrauca savu darbību arī emigrācijā, kur tā spēja saglabāt savu līdzdalību Sociālistiskajā internacionālē novērotāja statusā. LSDSP, pateicoties Brūno Kalniņa veikumam, bija ietekmīgākā trimdas sociāldemokrātiskā partija Eiropā.

Tiklīdz astoņdesmito gadu beigās pavērās šāda iespēja, LSDSP atjaunoja legālu darbību Latvijā, un 1989. gada 26. jūlijā pirmo reizi padomju okupācijas laikā partijā legāli tika uzņemti jauni biedri. 1989. gada 2. un 3. decembrī Mellužos notika LSDSP 20. kongress.

Ekonomika

Ekonomiskās politikas mērķi

LSDSP ekonomikas politiku nosaka partijas sociālie mērķi. Tās vispārējais mērķis ir tautsaimniecības ilgtspējīga attīstība, kuras nodrošināšanai nepieciešams veidot sociāli atbildīgu valsts ekonomiku.

Globalizācijas procesi pasaulē, kas ietver sociālo un ekonomisko brīvību areāla paplašināšanos, nes ne tikai ekonomikas izaugsmes iespējas, bet arī pastiprina ar nelīdzsvarotu izaugsmi saistītās ekoloģiskās, sociālās, politiskās problēmas. Samazinoties dabas resursu pieejamībai, pasaulē pastiprinās cīņa par tiem.

Šajos apstākļos Latvijas ekonomikas attīstības iespējas ir jāvērtē pasaules ekonomikas perspektīvu kontekstā. Viens no valsts ekonomiskās politikas uzdevumiem ir nodrošināt nacionālās valsts pastāvēšanu globalizācijas procesu izraisītā reģionālajā un globālajā brīvā preču un pakalpojumu, kapitāla un darbaspēka kustības apstākļos, kuru iespaidā Latvijas ekonomika neizbēgami transformēsies no tradicionālās uz globāli integrētu formu. Latvijai kā mazai tautas saimniecībai ir jāatrod vieta ekonomikas globālajos procesos un jāintegrējas tajos. Šī integrācija ir nenovēršama, bet tā jāveic Latvijai efektīvākā veidā.

Atbilstoši pasaules politiskajām, ekonomiskajām, ekoloģiskajām un citām realitātēm, kā arī, apzinoties ekonomiskā savienībā esošas mazas valsts ekonomikas politikas veidošanas iespēju ierobežotību un starptautiskā kapitāla interešu dominēšanu pār nacionālajām interesēm, LSDSP uzskata, ka sociālās tirgus ekonomikas stiprināšana un attīstīšana ir patreizējās ekonomiskās politikas pamats. Vienlaikus LSDSP uzskata, ka sociālās un ekonomikas sistēmas mijiedarbībai ir abpusējs raksturs.

Sociāldemokrāti ir par sociāli atbildīgas tirgus ekonomikas kārtības uzturēšanu un stiprināšanu, kā arī tādas tautsaimniecības politikas realizēšanu, kurā ekonomikas izaugsme atspoguļotos iedzīvotāju dzīves līmeņa pieaugumā un nodrošinātu pilnīgu nodarbinātību, cenu un maksājumu bilances stabilitāti un ilgtermiņa attīstību kopumā.

Atzīstot tirgus brīvības postulātu, sociāldemokrāti uzskata, ka nepastāv ne absolūtas brīvības, ne arī obligātas prasības par pastāvošo brīvības nosacījumu nemainīgumu. Ekonomiskā brīvība ir princips, kurš tiek realizēts konkrētos apstākļos, telpā un laikā, balstoties uz tirgus ekonomikas ilgtermiņa saglabāšanas interesēm. Tā kā tautsaimniecībā un saimnieciskajā politikā notiek pastāvīgas izmaiņas, vispārējā mērķa - brīvības realizācijai ir iespējami un nepieciešami šo brīvību telpā un laikā ierobežojoši pasākumi.

LSDSP uzskata, ka tirgus ekonomikas efektīvai funkcionēšanai ir nepieciešams nodrošināt līdzsvaru starp tirgus brīvībām un tās regulēšanu ekonomikas attīstības un sabiedrības vispārējās labklājības interesēm.

Ekonomikas globalizācijas, pasaules politisko, demogrāfisko un ekoloģisko procesu rezultātā Latvija neizbēgami nonāks būtisku ražošanas faktoru izmaiņu situācijā, kurā ievērojami mainīsies ekonomiskā, politiskā un etniskā sistēma. Ne tikai ekonomikas attīstības, bet arī tautas pastāvēšanas vārdā ir jārada augstvērtīgs un dinamisks darbaspēka potenciāls, kas spēs nodrošināt Latvijas tautai cienīgu vietu nākotnes Latvijas ekonomiskajā, politiskajā un etniskajā sistēmā.

Investīcijas

Viens no galvenajiem ekonomikas attīstības nosacījumiem ir privāto un valsts investīciju pieaugums. Patreizējie Latvijas ekonomikas iekšējie attīstības resursi ir nelieli un pastāv ekonomikas attīstības faktoru disproporcija. Augsts patēriņa un zems iekšzemes uzkrājumu līmenis, kā arī hroniskais maksājumu bilances tekošā konta deficīts parāda, ka valsts ekonomika attīstās uz kapitāla importa bāzes.

Ņemot vērā, ka iekšzemes investīciju resursi ir ierobežoti, kas līdzās citiem faktoriem saistās ar relatīvi nelielajiem Latvijas ekonomikas apmēriem, reāls Latvijas tautsaimniecības attīstības nosacījums ir ārvalstu investīcijas, kas prasa pārējo ražošanas faktoru kvantitatīvu un kvalitatīvu atbilstību. Internacionalizācijas gaitā atsevišķi ražošanas faktori pārvietojas uz ekonomikas telpu, kurā var tikt nodrošināta visefektīvākā to kombinācija un kur pastāv atbilstošs pārējo resursu piedāvājums. Nevar noliegt Latvijas ģeogrāfiskās priekšrocības, bet ir jāatsakās no to absolutizēšanas. Investīciju pieauguma neatņemami determinanti ir ne tikai makroekonomiskā stabilitāte, draudzīga uzņēmējdarbības vide, realizācijas tirgu paplašināšanās un uzņēmējdarbības stimuli, bet arī ekonomikas konkurētspēja un darba tirgus attīstība.

Nodarbinātība un darba alga

Reālai tautsaimniecības attīstībai ir nepieciešams kvantitatīvs un kvalitatīvs darbaspēka pieaugums. Tas saistās ar nodarbinātības līmeņa paaugstināšanos, zema bezdarba līmeņa nodrošināšanu, darbaspēka profesionālo un teritoriālo mobilitāti.

Sašaurinot ekonomikas attīstības faktoru lauku un vienpusīgi traktējot tirgus ekonomikas savstarpējās sakarības, uzņēmēju intereses pārstāvošo politiķu liberālās ekonomikas traktējumā ienākumi no darba pamatā ir atkarīgi no iekšzemes kopprodukta attīstības un darba ražīguma līmeņa. Sociāldemokrāti uzskata, ka ienākumi no darba ir arī iekšzemes kopprodukta sadales rezultāts, bet iekšzemes kopprodukta apjoms un darba ražīgums ir pamatā uzņēmējdarbības efektivitātes rezultāts, ko nosaka uzņēmēju spējas un motivācija.

Iekšzemes kopprodukta veidojošo elementu proporcija ir ekonomikas ilgtermiņa attīstības determinējošs lielums. Šīs likumsakarības ignorēšana un kapitāla interešu iesaistīšana pastāvošajā nodokļu politikā Latvijā ir novedusi pie patreizējām darba tirgus problēmām, ražošanas izmaksu lēcienveida attīstību atsevišķās jūtīgākajās nozares un Latvijas ilgtermiņa attīstības mazspējas draudiem, uz ko jau ir norādījuši ārvalstu eksperti.

Augsts iedzīvotāju ienākumu līmenis ir ekonomikas izaugsmes un stabilitātes garants. LSDSP uzskata, ka līdzās pieprasījumam ārējos tirgos, liela nozīme ir iekšzemes pieprasījumam. Straujas ekonomikas izaugsmes nosacījums ir stabila iekšējā tirgus attīstība.

Valsts loma ekonomikā

LSDSP uzskata, ka ekonomikas ilgtspējīgas attīstības virzītājspēks ir reizē privātā iniciatīva un valsts pārvaldes racionāla un līdzsvarota ekonomiskā politika. Ar valsts rīcībā esošajiem likumdošanas un politiskajiem līdzekļiem ir iespējams nodrošināt konkurētspējīgu, nepārtrauktu un dinamisku tautsaimniecības attīstību.

Valsts tirgus ekonomikā, ņemot vērā tās sociālās politikas prasības, veic pārvaldes funkcijas, radot noteikumus uzņēmējdarbības aktivitātēm. Valsts funkcijas saistās ar uzņēmējdarbības efektīvas funkcionēšanas un attīstības nodrošināšanu, reģionālās attīstības racionālas politikas īstenošanu, ražošanas un sociālās infrastruktūras izveidošanu un uzturēšanu, valsts ietekmējamo ražošanas attīstības faktoru uzlabošanu, ekonomikas attīstības un vides aizsardzības harmonijas nodrošināšanu.

Šo funkciju efektīvai veikšanai ir nepieciešama, pirmkārt, kvalificēta ekonomikas pārvalde, kas ietver gan efektīvu tās organizāciju, gan pilnvērtīgu veicamo funkciju definēšanu un darbinieku motivāciju. Otrkārt, tas nozīmē adekvātu līdzekļu nodrošināšanu pārvaldes efektīvai funkcionēšanai, kas iespējama tikai racionālas budžeta un nodokļu politikas rezultātā.

Uzņēmējdarbības attīstība

Uzņēmējdarbības attīstības veicināšana ir plašs politikas jautājumu loks, kura mērķis ir radīt uzņēmējdarbību motivējošus nosacījumus, kas ietver pilnvērtīgas konkurences apstākļu nodrošināšanu, stingras reglamentējoša uzņēmējdarbības bāzes un saprātīgas birokrātijas politikas realizēšanu, perspektīvās tautsaimniecības struktūrai atbilstošas struktūrpolitikas realizēšanu.

LSDSP uzskata, ka ir nepamatoti sašaurināt valsts lomu uzņēmējdarbības veicināšanā tikai ar tās tiesisko un administratīvo regulēšanu, bet tajā ir jāietver arī izglītības, pētniecības un attīstības, profesionālā sagatavošanas, veselības aprūpes un citu sistēmu elementi.

Tirgus ekonomikas efektīvas funkcionēšanas atslēga ir pilnvērtīga, brīva konkurence, kas prasa nodrošināt visiem nozares uzņēmējiem vienādus tirgus nosacījumus un vienlaicīgi stimulēt jaunu uzņēmumu veidošanos nozarēs, kur konkurences līmenis ir nepietiekams. Konkurences nodrošināšanā liela loma ir valsts atbalsta politikai, tai skaitā nodrošinot jaunus uzņēmumus ar atbalsta starta kapitālu, valsts garantijām, vadības pakalpojumiem uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstīšanai, veicinot valsts kontrolētu inovatīvo centru un tehnoloģiju inkubatoru izveidi un funkcionēšanu, nodrošinot jaunus uzņēmumus augsto tehnoloģiju nozarēs ar infrastruktūru, finansējumu un citiem ar uzņēmējdarbību saistītiem pakalpojumiem.

Valsts atbalsta politikai ir jābūt koordinētai ar ekonomikas struktūrpolitiku. Ir jānodrošina atbalsts uzņēmumiem nozarēs, kuri atbilst valsts ekonomikas ilgtermiņa attīstības mērķiem. Īstermiņā tās ir nozares ar augstu patreizējo eksporta potenciālu, ilgtermiņā - uz zināšanām balstītas nozares un sektori.

Liela nozīme valsts atbalsta sistēmā ir finansu jomai, kas, līdzās citam, ietver uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta finansējumu, riska kapitāla, kredīta un eksporta garantiju sistēmu. Ne mazāk svarīgs ir valsts organizatoriskais un informatīvais atbalsts, kā arī diplomātisko un ekonomisko institūciju darbības aktivizēšana ārvalstīs Latvijas uzņēmēju atbalstam.

Vienlaikus ar tīri ekonomiskiem pasākumiem ir jānodrošina politisko ambīciju saskaņošana ar ilgtspējīgas attīstības interesēm, tai skaitā labu kaimiņattiecību veidošana ar augsta ekonomiska potenciāla kaimiņvalstīm, kā arī Latvijas ekonomisko interešu kvalificēta pārstāvēšana Eiropas Savienības institūcijās.

Struktūrpolitika

Valstij, ja neņem vērā tās iespēju piedalīties uzņēmējdarbībā, nav tiešu iespēju veidot nozaru struktūru, līdz ar to reālo tautsaimniecības nozaru struktūru pamatā veido uzņēmēji. Tomēr privātā sektora iespējamā reakcija uz vides nosacījumu maiņu var būt novēlota un rezultātā tautsaimniecībā var rasties disproporcijas, kuras var izraisīt ievērojamu negatīvu efektu. Valsts uzdevums ir, balstoties uz tās rīcībā esošajiem resursiem, paredzēt tautsaimniecības nākotnes parametrus un saskaņā ar tiem veidot uzņēmējdarbības vidi, mudinot uzņēmējus darboties atbilstoši prognozētajiem vides izmaiņu nosacījumiem. Ekonomikas attīstībai nākotnē ir nepieciešams arī adekvāts darbaspēka piedāvājums, kura atbilstoša sagatavošana, kas ir ilgtermiņa politikas un ieguldījumu jautājums un prasa paredzēt nākotnes pieprasījumu, galvenokārt ir valsts funkcija.

Struktūrpolitikai Latvijā ir jābalstās uz zinātnes un tehnikas attīstības, kā arī globalizācijas procesu analīzi, nevis iepriekšējo gadsimtu attīstību noteicošām dabiskajām priekšrocībām un lētā darbaspēka koncepcijas. Dabiskās priekšrocības lielā pakāpē ir likvidējusi tehnikas attīstība. Veidojot struktūrpolitiku, ir jāatrod racionāls līdzsvars starp īstermiņa un ilgtermiņa attīstības resursiem, faktoriem un iespējām.

Mazie un vidējie uzņēmumi ir uzņēmējdarbības sektora attīstības dinamisks faktors, kas veicina ātru un efektīvu pielāgošanos mainīgajiem tautsaimniecības attīstības nosacījumiem un vienlaikus risina nodarbinātības problēmas, kā arī stabila vidusslāņa pastāvēšanu, tomēr to lomas pārvērtēšana var ilgtermiņā novest pie negatīvām sekām tautsaimniecībā. Tāpēc, balstoties uz tautsaimniecības attīstības prognozēm un plāniem, ir jāvelti nepieciešamā uzmanība lielo uzņēmumu attīstības atbalstam.

Apzinoties, ka ekonomikas „lokomotīves” ir lielie uzņēmumi, kuri stimulē saistīto nozaru attīstību, kā arī izraisa pieprasījumu pēc mazo uzņēmumu produkcijas un pakalpojumiem, nepieciešams veicināt sabalansētas uzņēmumu izmēru struktūras veidošanos.

Valsts loma īpaši pastiprinās tautsaimniecības strukturālo izmaiņu apstākļos. Ir nepieciešams mērķtiecīgs atbalsts to nozaru uzņēmējiem, bet it sevišķi darba ņēmējiem, kuri strukturālo izmaiņu apstākļos ir spiesti mainīt savu darbības profilu. Patreizējos apstākļos tas īpaši attiecas uz lauksaimniecību un tās produkcijas pārstrādes uzņēmumiem. Atbalstam ir jāaptver gan uzņēmējus ar speciālām atbalsta programmām, gan darba ņēmējus, kuriem ir nepieciešama adaptācija jaunajos apstākļos.

Lauksaimniecība

LSDSP uzskata, ka vispirms ar ekonomiskām svirām jāsekmē stipru lauku ģimeņu saimniecību un citu saimniekošanas formu attīstība, maksimāli stimulējot zemes nokļūšanu to īpašumā, kuri paši to apstrādā.

Sevišķs uzsvars nepieciešams uz kooperēšanas attīstību. Visnotaļ saimnieciski nozīmīga ir pārdomāta un cieša lauksaimnieku savstarpējā horizontālā kooperācija. Nopietns ekonomiskais ieguvums lauksaimniekiem gūstams arī no vertikālās kooperācijas, tas ir, horizontālo kooperāciju papildinot ar savas produkcijas kopēju pārstrādi un iespējamo realizāciju tieši patērētājam.

LSDSP iestājas par bioloģisko saimniekošanas attīstību. Tās varētu būt mazās un vidējās saimniecības, kas audzē pārtikas produktus pēc īpašām labturības un vides aizsardzības prasībām.

LSDSP uzskata, ka mūsu valsts un Eiropas Savienības valstu lauksaimniekiem jārada vienādi apstākļi produkcijas ražošanā, jo tikai vienādos apstākļos var būt godīga un taisnīga konkurence.

Reģionālā attīstība

Nodrošinot ekonomikas sabalansētu attīstību, valsts uzdevums ir arī līdzsvarota reģionālā attīstība. Ir nepieciešams apzināties, ka brīvas darbaspēka kustības apstākļos visas valsts teritorijas harmoniskas attīstības, tai skaitā racionālu apdzīvotības, nodrošināšanai ir nepieciešami līdzīgi cilvēku darba un dzīves apstākļi.

Valsts tautsaimniecības reģionālā attīstība saistās ar uzņēmējdarbībai un sociālai attīstībai atbilstošu ekonomikas un sociālās infrastruktūras veidošanu. Šobrīd pastāvošās reģionālās attīstības atšķirības nākotnē var novest pie tālāks reģionu diferencēšanās vai pat atsevišķu reģionālo vienību stagnācijas vai lejupslīdes. Attīstībai ir jāietver mērķtiecīgu pasākumu īstenošanu, kas balstās uz ekonomikas attīstības, it īpaši strukturālo izmaiņu nosacījumu, prognozēm; valstij ir jānodrošina plānveida ekonomikas un to atbalstošās sociālās infrastruktūras modernizācija, kā arī nepieciešamības gadījumā ir jāuzstājas uzņēmēja lomā. Atsevišķu reģionu attīstības veicināšanai valstij ir jāinvestē un jāattīsta ražošanas uzņēmumi, kas kalpotu par stimulu saistīto un apkalpojošo uzņēmumu attīstībai.

Infrastruktūra

Valsts funkcija ekonomikā ir arī uzņēmējdarbības funkcionēšanai un attīstībai atbilstošas sociālās un ražošanas infrastruktūras radīšana. Energoapgādes, transporta, sakaru, zinātnes un izglītības, veselības aizsardzības un sociālās aprūpes sistēmām ir vienlīdzīga ietekme uz ekonomikas pilnvērtīgu funkcionēšanu un attīstības nodrošināšanu. Investīcijām infrastruktūrā ir jānotiek paralēli ar esošo infrastruktūras objektu jaudu izmantošanas līmeņa paaugstināšanās veicināšanu.

Infrastrukturā pakalpojumu nodrošināšanā valsts, īstenojot kontroli par pakalpojumu pilnīgumu un kvalitāti, ievērojamā pakāpē balstās uz privāto uzņēmējdarbību. Pastāvot pakalpojumu sniedzēju monopolstāvoklim, valstij ir jānodrošina pakalpojumu cenas atbilstību analogam, brīvās konkurences noteiktam cenu līmenim. Vēl jo vairāk, valsts ekonomiskās izaugsmes stimulēšanai var starptautisko līgumu un vienošanos ierobežojumu robežās finansiāli atbalstīt (dotēt, subsidēt) pakalpojumu pieejamību efektīvai uzņēmējdarbībai un sociālo vajadzību apmierināšanai.

Infrastrukturā pakalpojumu augsta līmeņa nepieciešamību diktē ne tikai vispārējā infrastruktūras nozīme ekonomikas sistēmā, tradicionālā transporta infrastruktūras vieta un loma Latvijas ekonomikas attīstībā, bet arī īpaši Latvijas potenciālā loma starptautiskajā ekonomikā un preču tranzītā. Savienojot tradicionālās Latvijas ģeogrāfiskās priekšrocības ar pasaules ekonomikas globalizācijas procesiem un nodrošinot efektīvu valsts ārpolitiku, Latvija var kļūt par Austrumu un Rietumu ekonomiku globālās loģistikas sistēmas svarīgu posmu, un pastāv reāla iespēja īstenot Latvijas kā Eiropas līmeņa tranzīta, loģistikas un distribūcijas pakalpojumu centra izveidošanos. Līdz ar to valstij ir jāprognozē iespējamie attīstības scenāriji un jāveic aktīva ekonomiskā un ārējā politika, lai potenciālās iespējas kļūtu par reālām.

Valsts kā uzņēmējs

Tirgus ekonomikas apstākļos valstij kā uzņēmējam ir izņēmuma raksturs. Tomēr tirgus ekonomikas pastāvēšana un attīstība neizslēdz valsts līdzdalību uzņēmējdarbībā, darbojoties pilnā saskaņā ar tirgus ekonomikas nosacījumiem. Atzīstot nepieciešamību valstij koncentrēties uz ekonomikas attīstības veicināšanu, LSDSP nenoraida iespējamību valstij īpašos gadījumos uzņemties uzņēmēja funkcijas. Tāda nepieciešamība rodas gadījumos, kad ir jānodrošina infrastruktūras funkcionēšana un attīstība, kā arī tad, ja tirgus monopolsituācijā privātuzņēmumu pakalpojumu cenas nonāk pretrunā ar sabiedrības īstermiņa vai ilgtermiņa interesēm, ja tiek apgrūtināta ekonomikas un sociālo funkciju pilnvērtīga realizēšana, būtiski mazināta pilnvērtīga konkurence, kā arī gadījumos, ja ilgtermiņa attīstība prasa investīcijas sfērās, kur privātais kapitāls neredz īstermiņa peļņas iespējas.

Tradicionāli valsts piedalīšanās uzņēmējdarbībā saistās ar infrastruktūras pakalpojumu nodrošināšanu, kam pamatā ir šo pakalpojumu nozīme valsts funkciju realizēšanā, kā arī salīdzinoši augstās investīciju izmaksas. Tendences pasaules ekonomikā liecina par valsts atteikšanos, saglabājot pasūtītāja, regulējošās un kontroles funkcijas, no uzņēmējdarbības infrastruktūrā, to nododot privātiem uzņēmējiem. Līdzās privatizācijai tiek izmantoti valsts un privātās partnerības modeļi. Atzīstot valsts un privātās partnerības iespējamo efektu infrastruktūras projektu realizēšanā, LSDSP uzskata, ka tā var dot pilnīgu efektu tikai korupcijas izskaušanas gadījumā. Vienlaikus bažas rada VPP projektu negatīvā ietekme uz mazo un vidējo uzņēmējdarbību.

LSDSP iestājas par racionālu valsts piedalīšanos uzņēmējdarbībā gadījumos, kad tā kalpo ekonomikas un sociālo mērķu sasniegšanai. Līdzās uzņēmējdarbībai sabiedrisko pakalpojumu jomā, tas saistās ar valsts ekonomikai svarīgu nozaru funkcionēšanas un attīstības nodrošināšanu, inovatīvo procesu atbalstu, kā arī atsevišķu reģionālās attīstības, sociālā un vides jautājumu problēmu risināšanu.

Budžeta un nodokļu politika

Budžeta kontrole ir viens no būtiskākajām valsts ekonomiskās un sociālās politikas īstenošanas līdzekļiem. Sociāldemokrāti uzskata, ka valstij sabiedrības interesēs ir jānodrošina budžeta ienākumu maksimizācija, tai skaitā saņemot ienākumus no uzņēmējdarbības.

Budžeta izlietojuma struktūrai ir jāatbilst ilgtspējīgas attīstības prasībām. Ir maldīgi uzskatīt, ka valsts budžeta ietekme uz ekonomiku saistās tikai ar nodokļu politiku un investīcijām ekonomikas

infrastrukturā. Vēl būtiskāk tas attiecas uz sociālās sfēras finansēšanu – veselība, izglītība, zinātne, kultūra, tiesībsargājošas iestādes utt.

Neapšaubāmi, neliela budžeta apstākļi un valsts pastāvēšanas absolūti nepieciešamo funkciju finansēšanas nepieciešamība neizbēgami samazina iespējas pilnvērtīgi finansēt kā sociālos, tā arī citu ilgtspējīgas attīstību noteicošos izdevumus. Vienlaikus ir jāatzīmē, ka budžeta līdzekļu izlietošanas efektivitāte lielā pakāpē ir atkarīga no pārvaldes aparāta funkcionēšanas kvalitātes.

Viens no diskutabliem budžeta politikas jautājumiem ir valsts parāds, budžeta deficīts un inflācija. Māstrihtas kritēriji ir veidoti atbilstoši Eiropas kā vienotas ekonomiskas telpas interesēm un orientēta uz lielo valstu, kuru īpatsvars jebkurā Eiropas Savienības kopējā rādītājā ir augsts, budžetu stabilitāti. Ir jāatzīmē, ka šiem kritērijiem bija jābūt diferencētiem atkarībā no valsts ekonomiskās attīstības līmeņa un konkrētiem risināmajiem jautājumiem. Paātrināta attīstība prasa atbilstošus resursus. Nepietiekošas valsts investīcijas ekonomikas un sociālajā infrastruktūrā kavē privātās investīcijas ekonomikā. Ekonomikas likumsakarības un pasaules valstu un uzņēmējdarbības pieredze liecina par paātrinātu attīstību sabalansētas pašu un aizņemto līdzekļu finansēšanas apstākļos. Vienlaikus Eiropas Savienība pieļauj investīciju projektu finansēšanu, izmantojot valsts un privātās partnerības modeli, kas pēc būtības izraisa aizņemšanai analoģisku efektu. Ņemot vērā, ka valsts un privātās partnerības projekti ir orientēti uz lielkapitāla iespējām, var pieņemt, ka budžeta deficīta ierobežojumi kalpo lielo ekonomikas aģentu interesēm. Savukārt, budžeta fiskālā deficīta ietekme uz inflāciju tiek pārspīlēta. Elastīga piedāvājuma apstākļos pieprasījuma pieaugums neizraisa inflācijas tendences.

Radot uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi un veicinot valsts ekonomisko izaugsmi, ir iespējams nodrošināt valsts budžeta ieņēmumu pieaugumu. Tomēr nav pieļaujama vienlīdzības zīmes likšana starp uzņēmējdarbībai labvēlīgu vidi un zemām nodokļu likmēm. Uzņēmēju lobija ietekmē ir panākta nepamatota izpratne par nodokļu politikas ietekmi uz ekonomikas attīstību, kā rezultātā tiek īstenota vienpusīga valsts politika – uzņēmējdarbības nodokļu mazināšana. Šādai politikai ir īstermiņa rezultāti un situatīvs raksturs; tā ved uz strupceļu nākotnē, jo bez investīcijām nav attīstības. Augsts dzīves līmenis nelielai daļai iedzīvotāju un vienlaikus ievērojams zemu ienākumu iedzīvotāju īpatsvars samazina ilgtspējīgas attīstības iespējas. Šo procesu pavada ekonomikas attīstībai kaitīgā darbaspēka aizceļošana, zema pārvaldes darbinieku kvalifikācija un motivētība, neefektīva līdzekļu izlietošana, negatīva profesionālā mobilitāte.

Ir jāapzinās, ka ekonomikas izaugsme ir atkarīga no resursu apjoma un produktivitātes. Ņemot vērā ierobežotos ekonomiskā attīstības resursus Latvijā, ekonomikas attīstība un rezultātā budžeta ieņēmumi daudz lielākā apjomā ir atkarīgi no faktoru produktivitātes. Tas, pirmkārt, nosaka darbaspēka produktivitātes lomu, kas ir tā kvalifikācijas un pastāvošo stimulu funkcija. Otrkārt, tas ir saistīts ar uzņēmējdarbības tehnoloģisko un organizatorisko līmeni, kuru, līdzās to pārvaldes darbinieku kvalifikācijai, nosaka īpašnieku motivācija investēt tehnoloģiju attīstībā. Par zemu samaksu pieejamais darbaspēks, zemi nodokļi un līdz ar to augsti kapitāla atdeves rādītāji nestimulē uzņēmējus veikt ieguldījumus ražošanas un pakalpojumu modernizācijā.

LSDSP uzskata, ka nodokļu politika valstī ir jābalsta uz progresīviem principiem. Zemi uzņēmējdarbības nodokļi ir pieļaujami īslaicīgi, noteiktu attīstības mērķu sasniegšanai. Ilgtermiņā tie neļauj efektīvi risināt ražošanas un sociālās infrastruktūras un rezultātā valsts ekonomikas attīstības problēmas. Arī Eiropas Savienības ekonomiskās telpas priekšrocību izmantošana neizbēgami prasa nodokļu sistēmu harmonizāciju.

Līdzās aktīvākai nodokļu administrēšanas uzlabošanai ir nepieciešamas nodokļu politikas būtiskas izmaiņas, kas saistās ar atbildības pastiprināšanu par nodokļu ļaunprātīgu nemaksāšanu, pakāpeniska

uzņēmumu ieņēmumu nodokļa harmonizācija Eiropas ekonomiskajā telpā, iedzīvotāju ieņēmuma nodokļa progresīvās likmes ieviešana.

Ekonomikas pārvaldes kvalitāte

Efektīvas valsts ekonomiskās politikas realizācijai ir nepieciešams efektīvs valsts ekonomikas pārvaldes aparāts. Tā stiprināšana kopējā valsts pārvaldes aparāta ietvaros ir būtiski svarīgs ilgspējīgas attīstības nosacījums - tas jānodrošina ar augsti kvalificētiem un motivētiem darbiniekiem, kas ietver arī personāla konkurētspējīga atalgojuma nodrošināšanu. Vienlaikus tam par vienu no uzņēmējdarbības veicināšanas svarīgākajiem elementiem ir uzskatāma arī neracionālas birokrātijas samazināšana.

Lai pārvaldi nodrošinātu ar informācijas un problēmu risināšanas variantu kvalificētu analīzi, ir jāatjauno un jākoncentrē ekonomikas pētniecības funkcijas īstenošana, uzdodot to vai nu esošajām ekonomikas ministrijas iestādēm, vai arī, veidojot jaunu pētniecības iestādi. Ir jāpastiprina valsts pārvaldes institūciju un akadēmisko un pētniecisko iestāžu savstarpēji bagātinošā sadarbība, jāattīsta to spēja nodrošināt ekspertīzi Latvijas un Eiropas Savienības ekonomiskās politikas veidošanā.

Tāpat nepieciešams paaugstināt valsts budžeta administrēšanas efektivitāti, budžeta un Eiropas Savienības atbalsta līdzekļu efektīvu un racionālu izmantošanu, tai skaitā ir jāpārtrauc neefektīva līdzekļu izmantošana kā vietējo, tā ārvalstu konsultantu pakalpojumu pirksanai. Tā vietā ir jānodrošina projektu pārvaldītāju institūciju projektu struktūrvienību attīstība, tādējādi nodrošinot ekspertīžu un pētījumu augstu kvalitāti un līdzekļu ietaupījumu.

Aktīvas valsts ekonomiskās politikas realizēšanai ir nepieciešama aktīva valsts interešu pārstāvēšana ES birokrātiskajās institūcijās.

Ņemot vērā, ka jebkurš lēmums ir kompromiss, kurš summāri vislabāk atbilst visu iesaistīto pušu interesēm un ir tām pieņemams, izstrādājot ekonomikas pārvaldes politikas un normatīvos dokumentus, ir nepieciešams valsts, uzņēmēju profesionālo organizāciju un darba ņēmēju organizāciju diskusija.

Sociālā politika

LSDSP sociālā programma orientēta uz cilvēka sociālo aizsardzību, uz tādas valsts un pašvaldību finansiāli garantētās sociālās drošības sistēmas izveidi, kas reāli nodrošinās iedzīvotājus vecumdienās un aizsargās viņus sociālā riska gadījumos: slimībā, darba zaudējumā, tuvinieku nāves gadījumā, bērnu piedzimšanā un audzināšanā, darba spēju zaudējumā, trūkumā un nabadzībā. Sociāli jāaizsargā ikviens valsts iedzīvotājs neatkarīgi no pilsonības, tautības, reliģiskās pārliecības, partijas piederības un citiem rādītājiem.

Valstij jāgarantē katra tās iedzīvotāja iespēja brīvi izvēlēties nodarbošanos un ar savu darbu nopelnīt dzīvei nepieciešamos līdzekļus, vienādi priekšnoteikumi katra personības brīvai attīstībai, ģimenes aizsardzībai, atbalstīšanai un attīstībai, īpašu dzīves grūtību pārvarēšanai vai mazināšanai, sniedzot palīdzību un radot pašpalīdzības iespējas.

Darbs un darba aizsardzība

Darbs ir viena no svarīgākajām cilvēka pašrealizācijas formām, kas nodrošina viņu un ģimeni ar iztikas līdzekļiem, veicina radošo domāšanu un sociālos kontaktus. Valsts svarīgākais makroekonomiskās

politikas uzdevums ir augsta nodarbinātības līmeņa sasniegšana, vienlaicīgi ceļot produktivitāti un sekmējot visu Latvijas iedzīvotāju dzīves līmeņa paaugstināšanos.

Darba samaksai ir jābūt pietiekamai, lai nodrošinātu iztiku ģimenei. Minimālā darba alga nedrīkst būt mazāka par 60 % vidējās darba algas valstī.

Darba ņēmēju tiesību aizstāvībai jāsekmē arodbiedrību veidošana un esošo stiprināšana.

Atbalsts ģimenēm ar bērniem

Jānodrošina bērnu aprūpei nepieciešamo sociālo pakalpojumu pieejamība – vietas bērnu dārzos un bērnu aprūpes centros, kā arī jārada apstākļi, lai bērnu aprūpe mājās būtu ekonomiski iespējama.

Jānodrošina, lai bērnu audzināšana pamatā notiktu ģimenē un lai ģimene varētu pilnvērtīgi šo funkciju veikt. Bērnam ir jāsaņem laba aprūpe un izglītība arī tad, ja viņa ģimene nespēj to nodrošināt.

Bērnu un ģimeņu pilnvērtīgai sociālajai aizsardzībai ir nepieciešams veikt vairāku pasākumu kompleksu. Bērna kopšanas otrā posma pabalsts ir jāturpina maksāt arī mātēm, kuras vietu trūkuma dēļ nevar iekārtot bērnu pirmskolas iestādē. Tāpat ievērojami jāpaaugstina ienākuma nodokļa neapliekamais minimums par apgādībā esošajiem bērniem un ģimenes valsts pabalsts par trešo un nākamajiem bērniem ģimenē. Jāsniedz nozīmīgs atbalsts bērnu izglītošanā - jāievieš piemaksa pie ģimenes pabalsta augustā mācību līdzekļu iegādei, grāmatas un darba burtnīcas vispārizglītojošo skolu audzēkņiem ir jānodrošina bez maksas, kā arī jāpalīdz bez vecāku gādības palikušajiem bērniem iegūt augstāko izglītību. Ienākuma nodokļa attaisnotie izdevumi par izglītību jātuvinā reālajiem izdevumiem. LSDSP uzskata, ka arī uzturlīdzekļu apjoms audžuģimenēs un aizbildnībā esošajiem bērniem jāsamēro ar nepieciešamajiem izdevumiem.

Maternitātes pabalsts jāizmaksā arī sievietēm, kuras grūtniecības darbnespējas iestāšanās laikā ir bijušas citu sociāli apdrošinātu personu apgādībā. Jānodrošina piemaksa pie invaliditātes pensijas par katru apgādībā esošo bērnu minimālo uzturlīdzekļu apmērā, kuru katram no vecākiem neatkarīgi no viņa mantas stāvokļa ir pienākums nodrošināt katram savam bērnam.

Jāsaglabā ģimeņu pabalstu finansēšana no valsts pamatbudžeta.

Sociālā palīdzība un apdrošināšana

LSDSP iestājas par visaptverošas, uz aprēķiniem pamatotas sociālās nodrošināšanas sistēmas ieviešanu, kuru finansiāli garantētu valsts un pašvaldības.

Ir jāveic uz šodienas kritērijiem balstītu iztikas minimumam nepieciešamo līdzekļu aprēķinu vienam cilvēkam, bērnam, pusaudzim, kā arī ģimenēm atbilstoši to struktūrai.

Saskaņā ar šiem aprēķiniem izveidota sistēma nodrošinātu pamatotu iztikai nepieciešamu vecuma pensiju paaugstināšanu vecajiem cilvēkiem, motivētu bezdarba un invaliditātes pabalstu noteikšanu tiem, kas ir bez darba, nepieciešamo veselības apdrošināšanas minimumu, bērnu pabalstu apmērus vecākiem ar bērniem pirmskolas, skolas un augstākās izglītības vecumā, kā arī sociālos pabalstus maznodrošinātajiem un personām, kas juridiski atzītas par trūcīgām.

Valstij jāizstrādā precīzi noteikumi, kas garantē, ka visu veidu sociālā palīdzība ir viegli pieejama un ka to laikus saņem visi, kam tā pienākas.

Valsts ir atbildīga par sociālās nodrošināšanas sistēmā investēto finanšu resursu pasargāšanu no zaudējumiem starptautiskajos naudas tirgos.

Ikvienam jābūt tiesībām un reālai iespējai bez maksas saņemt konsultācijas visos pabalstu saņemšanas jautājumos un tiesībām saņemt šos pabalstus pilnā apmērā, ja tie pienākas. Pakalpojumu pieprasīšanas un saņemšanas procedūrai jābūt vienkāršai, nebirokrātiskai un caurskatāmai.

Sociālajai apdrošināšanai jānodrošina atbilstošs ienākumu aizvietojošs slimības vai maternitātes gadījumā, atbalsts sakarā ar bezdarbu, nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību, kā arī vecuma darbnespējas gadījumā. LSDSP uzskata, ka ir divi svarīgākie uzdevumi sociālās apdrošināšanas jomā. Pirmkārt, jāmaina apgādnieka zaudējuma pensijas aprēķina formula un jāpalielina tās minimālais sliekšnis. Otrkārt, jāveic valsts iemaksas sociālās apdrošināšanas budžetā par mātēm un tēviem, kuri nestrādā algotu darbu, jo kopj bērnus no pusotra līdz divu gadu vecumam vai no divu gadu vecuma līdz laikam, kad bērnu ir iespējams iekārtot pirmskolas bērnu iestādē, kopj bērnu invalīdu.

Pensijas

Visiem, kuri savā darbaspēju vecumā ir noteiktu gadu skaitu nostrādājuši algotā darbā un izdarījuši iemaksas valsts sociālajā budžetā, ir jābūt tiesībām uz pilna apjoma pensiju un tā jāsaņem. Pensijas nedrīkst aplikt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli. LSDSP stingri iestājas pret valsts pašreizējo praksi samazināt strādājošiem, atkarībā no pensijas apmēra, to likumīgi nopelnītās pensijas. Valstij jāpārtrauc strādājošo pensionāru diskriminācija un jānosaka tiem tādas pašas atlaides iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanā kā pārējiem strādājošajiem.

Ņemot vērā pensiju zemos apmērus, valstij steidzami jānosaka pensionāru ģimenēm atraitņu pensiju, izmaksājot turpmāk papildus vismaz 50% no mirušā dzīvesbiedra pensijas apmērā.

Jāsakārto pensiju indeksēšanas sistēma un jāindeksē pilnīgi visas pensijas. Mazās pensijas līdz četrus sociālās nodrošināšanas pabalstu apmēram jāindeksē divas reizes gadā ar inflācijas pieauguma indeksu un 100 % sociālās apdrošināšanas vidējās iemaksu algas pieauguma indeksu, bet visas pārējās pensijas jāindeksē vienu reizi gadā.

Veselības aprūpe

Jānodrošina, lai katrs iedzīvotājs varētu saņemt viņam nepieciešamo ārstēšanu slimības gadījumā.

Jāpalielina finansējums veselības aprūpei, lai ierobežotu pieaugošo infekcijas slimību izplatību, augsto saslimstības līmeni ar ļaundabīgiem audzējiem, saslimstību ar tuberkulozi.

Pastiprināta uzmanība jāpievērš bērnu un jauniešu veselībai. Jānodrošina profilaktiskās apskates mācību un audzināšanas iestādēs. skolās jāievieš veselības mācība kā obligāts mācību priekšmets.

Valstij jānosaka un jāgarantē obligātās palīdzības apjoms un pakalpojumu minimums. Ar likumu jānosaka veselības obligātā apdrošināšana, lai iedibinātu stabilu finansēšanas kārtību.

Atbilstīgi intelektuālā darba novērtēšanas kritērijiem jāpaaugstina mediķu darba samaksa.

Izglītība un zinātne

Sociāldemokrāti par savu pienākumu uzskata, pirmkārt, radīt labvēlīgus apstākļus cilvēka personības izaugsmei atbilstoši individuālajām spējām, sabiedrības interesēm un vajadzībām; otrkārt, sekmēt tādu kompetentu profesionāļu tapšanu, kuri ir spējīgi pamatoti izvēlēties, īstenot un virzīt savu sociālo karjeru, pilnveidot profesionālo meistarību un elastīgi mainīt profesiju; treškārt, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas iegūt kvalitatīvu izglītību visiem no pirmsskolas vecuma un visa turpmākā mūža garumā. Ir jāveido stipendiju, pabalstu un aizdevumu sistēma, kas ļauj iegūt jebkura līmeņa izglītību ikvienam.

Vispārējai, profesionālajai, augstākajai izglītībai un zinātnei ir jādarbojas saskaņoti kā vienotai sistēmai kopā ar tālākizglītību, pieaugušo izglītību un interešu izglītību, garantējot prasībām atbilstošu kvalitāti visās šīs sistēmas daļās. Sociāldemokrāti iestājas par interešu izglītības iestāžu darbības saglabāšanu.

LSDSP uzskata, ka izglītības budžets jāparedz vismaz 10%, augstākās izglītības budžets 2 %, bet zinātnes budžets 1 % apjomā no iekšzemes kopprodukta. IZM valsts un sabiedrības vārdā ir jāuzrauga visa izglītības sistēma un tās kvalitātes nodrošināšana, jāsniedz sabiedrībai objektīva, precīza, detalizēta informācija par izglītības iespējām, tās kvalitāti, konkurētspēju un perspektīvām darba tirgū.

Esošā izglītības sistēma Latvijā turpina pastāvēt, nevis balstoties uz pārdomātu izglītības politiku, bet gan, pateicoties skolotāju, augstskolu mācītspēku, izglītības darba organizētāju milzīgajai pašatdevei. Jāpopularizē izglītības darbinieku profesijas nozīmīgums un jāveicina tās prestiža celšana sabiedrībā. Nepieciešama pedagogu izglītības, tālākizglītības un pārkvalificēšanas sistēmas pārveidošana, ievērojot valsts un reģionālās attīstības iespējas.

Veidojot atbilstošu kultūrvidi, jārada priekšnosacījumi mazo lauku skolu tīkla saglabāšanai. Valstij visas skolas jānodrošina ar grāmatām un mācību līdzekļiem. Bērņus ar mācīšanās grūtībām pakāpeniski jāintegrē vispārīgajās skolās. Nepieciešama valsts atbalstīta programma bērnu brīvā laika centru izveidei. Jau pamatskolas sākumos jāpievērš liela uzmanība ētiskai audzināšanai, pilsoniskās un patriotiskās apziņas veidošanai. Augstu vērtējot kristīgo pamatvērtību nozīmi sabiedrībā, sociāldemokrāti uzskata, ka skolēniem ir jābūt izvēles brīvībai starp reliģijas mācību un ētikas pamatu apguvi. Jāturpina īstenot pasākumus bērnu drošībai izglītības iestādēs un pie tām, sadarbojoties ar nevalstiskām vecāku organizācijām, panākt sabiedrības iesaisti drošas vides radīšanā. Nepieciešams pastiprināt satiksmes drošības pasākumus pie izglītības iestādēm. Sociāldemokrāti iestājas par to, lai valsts un pašvaldības rastu iespējas visus pamatskolas skolniekus pārvadāt sabiedriskajā transportā bez maksas un pakāpeniski nodrošinātu pamatskolas bērnus ar brīvpusdienām.

Valstij ir jānodrošina iespēja iegūt pamatskolas izglītību lielāko minoritāšu valodās. Minoritāšu skolām jāievirza skolēnus vienlaicīgi divās kultūrās - savā nacionālajā un latviešu. Jāveic nepieciešamie pasākumi starpnacionālās spriedzes mazināšanai un konfliktu novēršanai pusaudžu vidū. Izglītībai jānodrošina integrācijas iespējas latviskajā kultūrvidē, ievērojot ikvienas nācijas un etniskās grupas savdabību.

Profesionālās izglītības sistēmai ir jābūt vienotai un pēctecīgai no pamata līdz augstākajai pakāpei, kopā ar pieaugušo izglītību jānodrošina profesionālā pilnveide, tālākizglītības un pārkvalifikācijas iespējas mūža garumā, jāstimulē personības līdzdalību sabiedriskajā dzīvē. Profesionālai izglītībai jābalstās uz ciešu sadarbību ar darba tirgu. Ar nodokļu politiku jāmotivē darba devēju ieguldīt līdzekļus profesionālajā izglītībā un pieaugušo izglītībā. Pieaugušo izglītība jāsaista ar attiecīgā reģiona sociāli ekonomiskās attīstības vajadzībām, jānodrošina pieaugušo izglītības pieejamība – īpaši lauku rajonos.

Vidējai izglītībai jābūt vispārējai, obligātai, diferencētai un bezmaksas.

LSDSP uzskata, ka augstākajai izglītībai ir jārisina personības attīstības, demokrātijas stiprināšanas, kvalificētu speciālistu sagatavošanas un zinātnes attīstības uzdevumi. Valsts augstskolās jānodrošina izglītības ieguve valsts valodā. Lielu uzmanību jāpievērš augstākās izglītības saskaņošanai ar pieaugušo izglītību un mūžizglītību. Zinātnei jāklūst par neatņemamu augstākās izglītības sastāvdaļu un doktorantūras studijām – par nozīmīgāko, virzošo daļu augstākajā izglītībā. Valstij jāatbalsta zinātniskā un akadēmiskā personāla atjaunošana.

Pirmā augstākā izglītība ikvienam jānodrošina no valsts budžeta līdzekļiem. Koledžas jāpiesaista augstskolām, augstskolu un koledžu filiāles vairāk jāizmanto kā neklātienas un tālmācības studiju atbalsta punktus. Valsts pārziņā esošai kredīšanas sistēmai jāņem vērā studiju programmas aktualitāti un studentu sekmes, gan kredītus piešķirot, gan tos dzēšot. Perspektīvā mērķis ir dzēst praktiski visus studentiem piešķirtos kredītus.

LSDSP uzskata, ka zinātnei jāklūst par galveno tautsaimniecības virzītājspēku. Latvijas attīstības plāni visās nozarēs jābalsta uz zinātnes izstrāžu un ieteikumu pamata. LSDSP uzskata, ka Latvijai prioritāras zinātnes nozares ir *letonika, ķīmija, materiālu zinātne, elektronika un telekomunikācijas, datorzinātne, ģeoloģija, enerģētika un biotehnoloģija*. No valsts budžeta noteikti ir jāfinansē fundamentālā zinātne. Tālāk jāattīsta zinātnisko parku un tehnoloģisko centru tīkls, lai stimulētu ne vien zinātnes, bet arī rūpniecības attīstību visā Latvijā. Jāinvestē zinātnes popularizēšanā. Jāatbalsta esošie zinātnes un tehnikas muzeji, kā arī jāveido jauni. Jāveido pieminekļi izciliem zinātniekiem, to vārdos jānosauc ielas.

Vide

Laikā, kad vislielāko postu dabai nodara bezpersoniska globalizācija un transnacionālo kompāniju akla dzīšanās pēc peļņas, arī vides aizsardzības stratēģijai jābūt globālai. Tāpēc LSDSP atbalsta Eiropas sociāldemokrātiskās partijas (PES) kļūšanu par to kontinenta politisko spēku, kas pret labējo partiju lobēto tirgus un patērēšanas stihiju liek stingri regulētus vides saudzēšanas likumus un normatīvus.

LSDSP uzskata, ka pieaugošās enerģētiskās krīzes draudos valstij jāveido tālredzīga energoresursu taupīšanas stratēģija, sevišķu uzsvāru liekot uz siltumefektivitāti un namu siltināšanu. Jāpaātrina Latvijas atteikšanās no fosilā kurināmā. Iesakāmā alternatīva tam ir šķelda un koka granulas kā kokapstrādes blakusprodukti un biodeģviela.

Apsverama valstiski atbalstīta atjaunojamo enerģijas resursu, piemēram, kārkļu un tehnisko graudu audzēšana Latvijas zemnieku saimniecībās.

LSDSP ir kategoriski pret Latvijas dalību jaunas kodolspēkstacijas celtniecībā Baltijas valstīs un uzskata, ka gadījumā, ja tādu tomēr cels Lietuvā, nodokļu naudu lietderīgāk izmantot alternatīvās enerģētikas attīstībai un aizsardzības pasākumiem pret iespējamām radioaktīvām avārijām kaimiņos esošajam bīstamajam objektam.

LSDSP atbalsta Eiropas Savienības centienus palielināt vēja ģenerātoru parka skaitu un uzskata, ka arī Latvijai tam jāizmanto pieejamais ES finansējums. Tai pašā laikā palielināma zemes siltuma, saules, biomasas, atkritumu pārstrādes nozīme vietējās enerģijas ražošanā. Jāveicina „zaļo māju” celtniecība.

Kā vienu no ceļiem energoefektivitātes un taupības nodrošināšanai sociāldemokrāti redz enerģijas ražošanas decentralizāciju, lokālu, nelielu, videi draudzīgu elektrostaciju un siltumstaciju skaita palielināšanos.

LSDSP prasa, lai resursu taupībā priekšzīmi rādītu valsts un pašvaldības iestādes, organizējot „zaļo iepirkumu”, plašāk izmantojot ekonomiskākus un hibrīdautomobiļus, siltinot savus namīpašumus un nodrošinot tos ar videi draudzīgām, taupīgām apkures sistēmām.

Neatliekams uzdevums ir izveidot sistēmu sadzīves un rūpnieciski atkritumu šķirošanai.

LSDSP uzskata, ka par realitāti jāpārvērš Latvijas upju baseinu, sevišķi Daugavas nacionālas aizsardzības programmas, maksimāli jānodrošinās pret pārrobežu piesārņojuma riskiem, vides tīrības prasībās pret kaimiņvalstīm, kas potenciāli apdraud Latvijas ūdeņus un gaisu, izmantojot gan diplomātiskās, gan ekonomiskās metodes.

Sociāldemokrāti ar bažām raugās uz straujo Latvijas mežu izciršanu, kas jau tuvā nākotnē var novest pie jaunu sugu izzušanas un klimata pasliktināšanās. Pakāpeniski aizliedzamas mežam nāvējošās kailcirtes.

Nav pieņemams, ka Latvijā ir tikai viens valsts finansēts nacionālais parks. To skaitam jāpieaug vismaz līdz 10, lai nodrošinātu pilnvērtīgu iedzīvotāju rekreāciju tīrā vidē un garantētu dabas daudzveidības saglabāšanos līdzšinējā līmenī.

Tai pašā laikā LSDSP atbalsta Latvijai jau zudušu sugu reintrodukcijas programmas un padziļinātus bioloģiskos pētījumus floras un faunas aizsardzības ieteikumu izstrādei.

Lai realizētu augstākminēto, LSDSP iesaka visas vecuma grupas aptverošas valsts vides izglītības kampaņas, dabaszinātņu priekšmetu statusa paaugstināšanu vispārizglītojošās skolās, ekoloģisku izdevumu un filmu subsidēšanu.

Jaunatnes politika

LSDSP uzskata, ka jaunatnes politikai ir jāķļūst par atsevišķu politikas nozari Latvijā. Jārada visi apstākļi, lai jaunatne aktīvi iesaistītos sociālajās, kultūras un politiskajās aktivitātēs. Jaunatnes politikas sakārtošanai un attīstībai valstī jābūt kompleksai, lai panāktu, ka jaunieši savu turpmāko dzīvi saista ar Latviju.

Par jaunatnes politikas pamatuzdevumiem jāķļūst ikviena jaunieša personības attīstībai un līdzdalībai ekonomiskajā, politiskajā, sociālajā un kultūras dzīvē. Valsts veiktajiem pasākumiem jāveido jaunatnes attīstības pamati.

LSDSP uzskata, ka ir jānosaka valsts un pašvaldības funkcijas un kompetences attiecībā pret jaunatni. Normatīvajos aktos skaidri jādefinē jaunatnes politikas īstenošanas mērķi, uzdevumi, pamatprincipi un termiņi. Tāpat jāpalielina nevalstisko organizāciju loma darbā ar jaunatni, deleģējot tām vairākas valsts un pašvaldības funkcijas un sniedzot finansiālu un citu nepieciešamo atbalstu. Tādējādi valsts veicinātu pašu jauniešu iesaisti nevalstiskajās organizācijās, kuras šīs funkcijas veiks efektīvāk un lētāk nekā valsts. Valstij jāpanāk, ka jaunieši tiek iesaistīti visu lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar jaunatnes politiku. Sadarbībā ar pašvaldībām nepieciešams nodrošināt iespējas jauniešiem lietderīgi pavadīt brīvo laiku. Rajonu un pagastu centros jāveido jauniešu centri un klubi, kas līdzas valsts izglītības sistēmai dotu jauniešiem iespēju iegūt neformālo izglītību.

Sporta politika

Valstij jānodrošina kompleksa sporta attīstība – attīstot gan tautas sportu, gan profesionālo sportu. Jau tuvākajā laikā jāpanāk, ka ikvienam iedzīvotājam neatkarīgi no vecuma vai materiālā stāvokļa ikdienā ir pieejamas valsts un pašvaldības sporta būves. Tāpat jāattīsta un jāatbalsta tautas sporta pasākumi.

Papildus augstas klases sporta atbalstam, jānodrošina arī skolu, jaunatnes sporta attīstība, ne vien radot iespēju attīstīties jaunai, veselīgai paaudzei, bet arī veidojot nākamos augsta līmeņa sportistus.

Ir jāturpina valsts mēroga sporta būvju celtniecība, kas nodrošinātu gan bērniem, gan skolēniem iespējas nodarboties ne tikai ar komandu sportu, bet arī ar individuālajiem sporta veidiem. Valstī jāuzbūvē vismaz viena manēža, kura atbilstu visām prasībām, lai tajā varētu notikt Eiropas mēroga vieglatlētikas, kā arī citu sporta veidu sacensības. Sporta būves jāpadara plaši pieejamas kā profesionālam sportam, tā arī skolu, augstskolu, amatieru un cilvēku ar īpašām vajadzībām sporta nodarbībām.

Papildus jāparedz arī sociālā atbalsta sistēmas sakārtošana profesionālajiem sportistiem – tā jāveido, ietverot sociālo nodrošinājumu un medicīniskos pakalpojumus plašākam profesionālo sportistu lokam.

Lai risinātu sporta problēmas, nepieciešams izveidot Sporta lietu ministriju vai Sporta lietu valsts sekretariātu.

Kultūra

Dziesmā, dejā, mūzikā, teātrī, kino, tēlotājmākslā, arhitektūrā Latvija piesaka sevi kā vienu no kultūras nācijām Eiropas Savienībā un pasaulē. LSDSP uzskata, ka iedzīvotāju vispārējā kultūras līmeņa mērķtiecīga paaugstināšana un kultūrizglītība ir demokrātiskās Latvijas valsts pastāvēšanas virszuddevums nelabvēlīgas globālās masu kultūras izplatīšanās apstākļos.

Mūsu kultūras politikas pienākums ir uzturēt un aizsargāt Latvijas tradicionālo kultūru kā valsts nacionālās identitātes pamatu.

LSDSP prasa, lai ikvienā sociālā un ekonomiskā projektā būtu paredzētas un ņemtas vērā tā kultūrveidojošās un kultūrārdošās sekas. Sociāldemokrāti nepieļaus, lai saimnieciskās intereses un komercializācija kļūtu izšķirošās tautas garīgajā un mākslas dzīvē.

LSDSP atzīst, ka indivīdam jāļauj kultūru apgūt un tajā sevi izteikt pēc paša ieskatiem. Sociāldemokrāti aicina uz iecietību dažādu kultūras virzienu pārstāvjiem. Aizstāvēdami latviešu tiesības Latvijā saglabāt savu vēsturiski izveidojušos dzīvesveidu, sociāldemokrāti iestājas arī par Latvijai raksturīgo kultūrautonomijas principu un brīvību attīstību.

LSDSP piesaka valsts aizsardzību latviešu valodai un īpašu programmu gan tās plašākai lietošanai, gan izkopšanai visās valsts dzīves jomās.

Sociāldemokrāti atbalsta jaunu valsts un pašvaldību kultūras objektu celtniecību un esošo atjaunošanu. Īpaša uzmanība pievēršama publisko bibliotēku tīkla attīstībai un to prioritārai finansēšanai.

LSDSP rosina skolās atjaunot Latvijas vēstures padziļinātu mācīšanu un ieviest etniskās kultūras mācību.

Sociāldemokrātiem ārkārtīgi svarīga ir tautas masu iesaistīšana pašdarbībā un tās sistēmisks atbalsts. Šim nolūkam nemitīgi jāstiprina Latvijai īpatnējo tautas svētku tradīcijas, jāorganizē plašas sabiedrības radoša līdzdalība tajās. Šai ziņā atbalstāma jaunu folkloras kopu veidošanās un esošo stimulēšana.

LSDSP iestājas par Latvijas nacionālās kultūras veicināšanu arī ar dažādiem saimnieciskiem paņēmieniem, piemēram, mazinot nodokļu slogu oriģinālliteratūras izdevumiem, subsidējot kinomākslu un teātri.

Iekšējā drošība un kārtība

Lai veicinātu iekšējo drošību un nostiprinātu sabiedrisko kārtību, ir pēctecīgi jārada jaunas darba vietas un jāsamazina bezdarbs, vispusīgi jāpilnveido audzināšanas process pirmsskolas iestādēs un skolās, jāsniedz atbalsts sociāli nelabvēlīgām ģimenēm, kuras ir vienas no noziedzības eskalācijas avotiem, jāpārtrauc morāli degradējošu filmu, raidījumu un informācijas sniegšana plašas saziņas līdzekļos, kas popularizē prostitūciju, homoseksuālismu, narkomāniju, alkoholismu un vardarbību.

Tiesību aizsardzības iestādēm jāveic profesionāla un mērķtiecīga darbība organizētās un ekonomiskās noziedzības apkarošanā, kura destabilizē valsts politisko un sociālo situāciju, veido kriminālo struktūru materiālo un finansiālo bāzi. Nesaudzīga cīņa ir jāveic ar personām, kuras ir iesaistītas narkotisko vielu un nelegālā alkohola tirdzniecībā. Valstī ir jāizstrādā un konsekventi jārealizē nepilngadīgo likumpārkāpumu un bērnu tiesību aizsardzības pasākumi.

Nepieciešams attīstīt nesaudzīgu cīņu ar korupciju un ierēdņu visatļautību valsts un pašvaldības iestādēs, kā arī tuvākajā laikā ieviest iedzīvotāju ienākumu un īpašuma deklarēšanu un nodrošināt tās kontroli.

Jāatbalsta noziegumu upuru aizsardzības sistēmas, tai skaitā kompensācijas fonda tālākā pilnveidošana, garantējot, ka ikviens noziedzīga nodarījuma upuris var saņemt kompensāciju par nodarīto zaudējumu.

Jāpilnveido tiesību aizsardzības iestāžu darbība, nodrošinot valsts un pašvaldību policiju, prokuratūras un tiesu iestādes ar nepieciešamajiem tehniskajiem līdzekļiem.

Tiesību aizsardzības iestāžu darbiniekiem ir jābūt ar nepieciešamajām zināšanām, profesionālajām iemaņām un prasmēm, augstu morāli ētisko īpašību un personīgās atbildības līmeni. Regulāri jāpilnveido tiesību aizsardzības iestāžu darbinieku profesionālā meistarība un kvalifikācija, kā arī jānodrošina pietiekoši augsts atalgojums, atbilstošs valstī noteiktajam vidējam atalgojumam.

Ārpolitika

LSDSP uzskata, ka Latvijas ārpolitikas galvenais mērķis ir Latvijas nacionālās neatkarības un ārējās drošības garantēšana. Latvijai jābūt aktīvai starptautisko procesu dalībniecei, jo mūsdienās daudzas problēmas iespējams atrisināt vienīgi starptautiskās sadarbības ceļā. Sociāldemokrāti atbalsta sadarbību starp valstīm, reģioniem un starptautiskām institūcijām. Kā mazai valstij, lai iegūtu ietekmi starptautiskās attiecībās, Latvijai jābūt stratēģiski domājošai un radošai. Nozīmīgu lēmumu risināšanā svarīgi piesaistīt partnerus, ietekmējot starptautisko institūciju lēmumus.

Latvijas politikai ES jābūt atvasinātai no tās politikas pašvaldībās, reģionos un nacionālajā parlamentā. Kopā ar citu dalībvalstu sociāldemokrātiem LSDSP iestājas par sociāldemokrātisko ideālu – sociāli atbildīgas tirgus ekonomikas, visaptverošu darba tiesību, cilvēktiesību, bērnu tiesību un ilgtspējīgas ekoloģiskās attīstības, īstenošanu visā Eiropā. Sociāldemokrāti ir par godīgiem Eiropas Savienības

lēmumiem attiecībā uz Latvijas pievienošanos eiro un Šengenas līguma zonai. Tikai kopēja ES enerģētikas politika var nodrošināt patiesu Latvijas enerģētikas drošību un samērīgas izmaksas. ES nepieciešams aizsargāt ikviena indivīda tiesības, kas cenšas rast patvērumu no vajāšanas, kara vai vides katastrofām. Visām Eiropas kontinenta demokrātiskām valstīm jābūt iespējai pievienoties ES.

Lai ES būtu iespējams pilnvērtīgi veicināt visa kontinenta labklājību, sociāldemokrāti iestājas par ES struktūras efektivitāti un elastību, realizējot mūsdienīgu personāla politiku un budžeta kontroli. LSDSP vēlas demokrātiskāku un caurskatāmāku lēmumu pieņemšanu ES, kas sniegtu iespēju pārstāvēt visu eiropiešu viedokli.

Eiropas mērogā nepieciešams veidot kopīgu, uz solidaritātes principiem balstītu sociālo politiku, nosakot kopīgus labklājības un darba vides noteikumus. Eiropas valstu konkurētspēju nepieciešams veidot uz zināšanām, labklājību un rūpēm par vidi, bet nevis nedrošību, zemām algām, sabiedrības noslāņošanu un dabas ekspluatāciju.

Latvijai nepieciešams reaģēt uz rupjiem cilvēktiesību pārkāpumiem pasaulē, pat ja to īsteno valdošie režīmi. Visbiežāk draudus mieram rada ekonomiskā sašķeltība, etniskais naidis un sociālās pretrunas. LSDSP uzskata – nekādi mērķi nevar attaisnot terorismu kā plānotu vardarbību pret miermīlīgiem iedzīvotājiem. Sociāldemokrāti iestājas par pasaules valstu atteikšanos no masu iznīcināšanas ieročiem, jo vienmēr pastāv risks, ka šādus ieročus varētu iegūt nedemokrātiski režīmi vai teroristu grupējumi. Vienlaicīgi jāsaprot, ka drošību starptautiskajā vidē uztur nevis karaspēks, bet diplomātija, iedarbīga krīžu pārvaldība, savlaicīgi miera nodrošināšanas pasākumi, līdzsvarota vides politika, atbalsts demokrātiskām valstīm un labāka starpvalstu sadarbība. Nemieru plosītu valstu atjaunošanā Latvijai jā piedalās ar humanitāru palīdzību nevis karaspēka misiju, ko vietējie iedzīvotāji uztver kā okupācijas varas apliecinājumu.

LSDSP iestājas par lielāku sadarbību starp ANO, Starptautisko Valūtas fondu, Pasaules Banku, Starptautisko Darba organizāciju un Pasaules Tirdzniecības organizāciju, kas varētu veicināt to ietekmi. Starptautiskās tirdzniecības nosacījumiem jāatbilst Starptautiskās Darba organizācijas mērķiem, jaunākajiem vides un cilvēktiesību standartiem. Savukārt, Pasaules Bankai un Starptautiskajam Valūtas fondam savā darbā jāiekļauj sociālās attīstības mērķus. Apzinoties pasaules savstarpējo atkarību, LSDSP iestājas par solidaritāti ar jaunattīstības valstīm. Kā nabadzīgās, tā arī turīgās valstīs jānodrošina droša darba vide, saprātīgas darba stundas un līdzsvarota dabas resursu izmantošana.

ANO jāklūst par galveno konfliktu novēršanas instrumentu, cilvēktiesību uzraugu un nabadzības apkarotāju. LSDSP apņemas veicināt ciešu ES sadarbību ar ANO vides, starptautiskās noziedzības, migrācijas, nabadzības un veselības problēmu risināšanā. Sociāldemokrāti vēlas stiprināt ANO rīcībspēju, ierobežojot Drošības Padomes veto tiesības jautājumu izlemšanā.

LSDSP atbalsta starptautiskās krimināltiesas pilnvaru paplašināšanu un noraida līgumus, kuru rezultātā atsevišķu valstu pilsoņiem tiek sniegta iespēja izvairīties no krimināltiesas vajāšanas. Lai Latvija palielinātu savu ietekmi starptautiskajā politikā, nepieciešams izvēlēties atbildības jomas, kam tiek dota priekšroka. Ņemot vērā Latvijas ģeogrāfisko novietojumu un vēsturisko pieredzi, valstij jāapliecina sava pazinēja loma postpadomju teritorijās. Tuvāko gadu laikā jāpaplašina sadarbība ar Gruziju, Ukrainu, un Moldovu – stiprinot šo valstu demokrātiskās attīstības procesus. Nepieciešams attīstīt Latvijas sadarbību ar tuvākajām kaimiņvalstīm Baltijas un Ziemeļeiropas reģionā. Vienlaicīgi jāveicina ekonomiskais, izglītības un kultūras dialogs ar nedemokrātisko režīmu sabiedrībām.

Valsts aizsardzība

Latvijas valsts drošību nosaka valsts ekonomiskā un sociālā stabilitāte un attīstība, demokrātijas un pilsoniskās sabiedrības stiprums, ģeopolitiskā un starptautiskā situācija, ekoloģiskās vides drošība un valsts spēja atbildēt esošiem drošības izaicinājumiem.

Latvijas aizsardzības pamats ir Latvijas dalība NATO kolektīvās drošības un aizsardzības sistēmā. Esot NATO dalībvalsts, Latvija nedrīkst būt tikai drošības patērētāj valsts, tai aktīvi jāiesaistās Alianses centienos stiprināt starptautiskos drošību, samazināt ekstrēmisma un terorisma izplatību.

Valsts drošībai būtiska ir arī valstu politiskā, ekonomiskā un militārā divpusējā sadarbība. Ļoti būtiska ir ASV aktīva iesaiste eiroatlantiskajos drošības procesos.

Latvijas aizsardzības sistēmas galvenie uzdevumi ir nodrošināt savu iedzīvotāju, konstitucionālās sistēmas un Latvijas valstiskās neatkarīgā valstiskuma drošību, tās sauszemes teritoriju, jūras, krasta līnijas un gaisa telpas neaizskaramību, kā arī svarīgu valsts objektu, valsts ēku un pieminekļu, kā arī militāro objektu un iekārtu drošību, vienlaikus spējot sniegt nepieciešamo atbalstu sabiedrotajām valstīm.

Ņemot vērā Latvijas dalību NATO, ir jāattīsta mobila, profesionāla armija. Līdztekus tradicionālajām bruņoto spēku funkcijām jāspecializējas atsevišķās specifikācijas jomās, sasniedzot tajās augstu profesionalitāti. Valsts bruņotajiem spēkiem cieši jāsadarbojas ar civilajām struktūrām, lai nepieciešamības gadījumā armijas spējas varētu tikt pielietotas valsts civilajām vajadzībām.

Programmas darba grupā strādāja:

Jānis Dinevičs, Ansis Dobelis, Dainis Īvāns, Gunārs Vaskis, Ervins Labanovskis, Dainis Urbanivičs, Andris Kravalis, Jānis Šterns, Ivars Kokenbergs, Ivars Jakovels, Andrejs Vilks

LSDSP priekšsēdētājs

/J.Dinevičs/

paraksts, z.v.